

Xuntar esfuercios y tener una visión conxunta de la hestoria del idioma y la lliteratura en tol territoriu, magar les diferencies obvies nel desendolque en caún de los espacios que se caltuvieron más o menos aisllaos, paez el camín más afayadizu nel futuru. Pel momentu esti llibru va permitir a los llectores desconocedores de la realidá de la lliteratura mirandesa tener una visión completa y cuntada de forma cenciella d'esti panorama lliterariu. [Inaciu Galán y González]

Nota bene: Embaxo'l títulu *Introdução à história da literatura mirandesa*, y na mesma editorial, apaeció en 2018 una edición en portugués con delles correiciones mínimes.

Berta Piñán, Como la muda al sol d'una llagartesa. [XXXVIII Premiu de Novela «Xosefa Xovellanos»]. Xixón, Hoja de Lata, 2018.

Hai dos minutos que se quitó'l sol y notes qu'esta nueche va cayer una bonaxelada. Una vecina sal de casa pa parate pel camín y convidate a un café. Entres, la cocina de lleña ta tizada, la lluz fluorescente prendida. Echese lo que queda de tarde arreglando'l mundu sentada nel escañu. Na parede hai un calendariu, míreslu y pienses pa ti: «Qué bien que'l mundu rural, mal que bien, resiste a la so manera tovía a entamos d'esti 2019».

Ye un privilexu topar un llibru que tien de fondu la to realidá, por pequeñina qu'esta pueda paecer a veces nesti mundu globalizáu. Esti ye un rellatu que tien por marcu l'Asturies qu'habitamos, en directu, a la par que desarrolla una intriga al altor de cualesquier serie d'esi Netflix que paez que vino pa quedase y que ye quien a enganchanos hores y hores.

Nesta primera novela, ganadora del Premiu «Xosefa Xovellanos» 2017, Berta Piñán regálanos un *thriller* que nos convierte en vecines y vecinos de La Llosa, pueblu onde ta'l maizal nel qu'apaez una mañana'l cadabre d'una rapaza. Ye xustamente la dueña d'esi maizal la que diz en dalgún momentu de la historia: «¡De cuándo p'acá se vio que les fabes y los kiwis emparentaren! ¡Si nin siquier se conocíen hai cuatro díes!». Observación xenuina y que vien mui al casu, porque nesti llibru l'autora va consiguir facer que, como les fabes y los kiwis, un macrorrestaurante chinu d'un polígonu industrial pueda emparentar cola corte na que va parir la vaca Frida, o que la merluza frío baxo'l papel film tresparente qu'espera a calentase nel microondes d'una cocina moderna, d'eses de taburetes altos que salen nos catálogos d'*Ikea*, emparente col café que tomen Xuana, profesora de secundaria xubilada, y Ginés, guardia civil del cuartel de Villa. Y esti café nun se toma nuna cocina a la moda del sieglu XXI; esti tómase nuna casa vieya con una puertina trasera pela qu'escapaben los fugaos.

Como la muda al sol d'una llagartesa ye una novela entretenida, rica, enllena de detalles... y de secretos. Y amás, esi café que tomen Xuana y el guardia güel como lo de la mio vecina, lo de la vida real. Pa ellos supón un altu, un respiru depués de l'apaición d'un cadabre y enantes de que tolos fechos se precipiten. Pa nós, los llectores, esi café, como esta novela, supón una tregua lliteraria necesaria na vida y la realidá de tolos díes. [Marina Pangua].